

BLACK MIRROR

Aynadan Yansıyanlar

Editörler

Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu

Sevgi Can Yağcı Aksel'in önsözüyle

BLACK MIRROR
Aynadan Yansıyanlar

EDİTÖRLER
Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu

BLACK MIRROR

Aynadan Yansıyanlar

Editörler: Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu

Yazarlar: Birsen Çeken, Emine Kılıçaslan, Emrah Özdemir, Emre Aşılıoğlu, Gonca Küçük, Hande Kozok, İsmail Uđur Aksoy, Kansu Özden, Kübra Çiçekli, Mehmet Işık, Mehmet Kayın, Naci Akdemir, Serhat Madsar, Serkan Yenal, Sezer Ahmet Kına, Şefik Özcan

Nika Yayınevi - 133

1. Baskı: Mart 2021

ISBN: 978-625-7653-10-7

Sertifika No: 48850

Yayın Koordinatörü: Kübra Deniz Günaydın

Son Okuma: Serkan Alan

Kapak Tasarım: Emre Aşılıoğlu

Sayfa Düzeni: Sezer Ahmet Kına

© Bu kitabın basım, yayın, satış hakları © Nika Yayınevi Basım Yayın Matbaacılık Dağıtım Reklam Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz.

Baskı ve Cilt: Bizim Büro Matbaa Dağıtım Basım Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 42488

Nika Yayınevi

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sokak

No: 55/2 Kızılay-Ankara

T: 0312 433 71 15

www.nikayayınevi.com.tr

BLACK MIRROR

Aynadan Yansıyanlar

EDİTÖRLER

Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu

YAZARLAR

Birsen Çeken, Emine Kılıçaslan, Emrah Özdemir, Emre Aşılıoğlu,
Gonca Küçük, Hande Kozok, İsmail Uđur Aksoy, Kansu Özden,
Kübra Çiçekli, Mehmet Işık, Mehmet Kayın, Naci Akdemir,
Serhat Madsar, Serkan Yenal, Sezer Ahmet Kına, Şefik Özcan

Varolan olmadan Varlık diye bir şey olmaz.
Theodor W. Adorno

Bilim, şeylerle oynar (*manipul *); onlarda olmaktan vazgeçer.
Maurice Merleau-Ponty

İçindekiler

- 11 **Önsöz**
Sevgi Can Yağcı Aksel
- 15 **Takdim**
Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu
- 25 **Dijital Toplumda Adalet Algısı:
White Bear'de Suç ve Ceza**
Emrah Özdemir
- 49 **Aslında Kimin Fantezi Mekânı:
Bir Pastiş Olarak USS Callister**
Şefik Özcan
- 63 **Metalkafa: Otonom Robotların Güvenlik
Riskleri Üzerine Bir Deđerlendirme**
Naci Akdemir - Hande Kozok
- 93 **Gerçeđin Var Oluşu, Gerçeđin Yok Oluşu:
Striking Vipers'ta Hipergerçeklik**
Birsen Çeken - Kübra Çiçekli
- 113 **Yeni Bir Bağımlılık Tipi Olarak
Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun
(FOMO) Smithereens'da Temsili**
Mehmet Işık
- 135 **Bellek, Yas ve Yeni Medya:
Be Right Back**
Sezer Ahmet Kına

- 155 ***Fifteen Million Merits:***
Ekran Hapsinden
Kurtulmak Mmkkn m?
Mehmet Kayın
- 185 **Dijital Platformlarda Gknllü Gzetim:**
***Nosedive*'in Tele-Gzetim**
Üzerinden Çözömlenmesi
İsmail Uęur Aksoy - Serhat Madsar
- 203 ***Shut Up and Dance:* Siber Güvenlik**
Üzerine Bir Deęerlendirme
Serkan Yenal
- 221 ***The Entire History of You:***
Sosyal Medyada Mahremiyet
Kansu Özden
- 243 **Siyasal İletişim Bağlamında *Waldo Zamanı:***
Fukuyama'nın İdeolojilerin Sonu Tezi
Çerçevesinde Bir Deęerlendirme
Emine Kılıçaslan - Gonca Küçük
- 263 **Belleęin Dijitalleşmesi: *Playtest***
Emre Aşılıoğlu
- 287 **Yazarlar**

Be Right Back, S02E01

Bellek, Yas ve Yeni Medya: *Be Right Back*

Sezer Ahmet Kına

Black Mirror serisi izleyicilerini sarstı. Epizotlarda gündeme getirilenlerin –oldukça yakın, belki de içinde olduğumuz bir– geleceğe dair projeksiyon sunduğu kadar, lineer bir tarihselliği içermediği dikkati çekti. Kurgusal metinlerin tümü, kendi içinde bir gerçeklikle mahfuz; ancak elbette planlandıkları, kurgulandıkları ve somutlaştıkları evren bir tane. Böyle olunca esin ve güdü ister istemez bu evrenden doğru oluyor. Hiç değilse muhayyilenin sınırları bu evrenin içinde olduğundan, bu önermeye yakın bir hakikat ortalıkta salınıp duruyor. Kurgusal metinlerde bunun dışındaki bir diğer boyut da sundukları temsiller ve ürettikleri söylemler oluyor. Bahsi geçen metinler esinlerini bu evrenden aşkın bir yerden alıyor olsa dahi anlatının içinde çerçevelenen anlamlar yine içerisinde yaşadığımız dünyaya serpiliyor. Metinlere dair çözümlenmeler de o anlamların işaret ettiklerinin peşinden giden birtakım mülahazalar etrafında şekilleniyor.

Bu yazıda da yukarıda sıralanan cümlelerdeki önermeler doğrultusunda gün geçtikçe daha tanıdık gelen bir dünyadan fragmanlar aktaran, dolayısıyla bugünden uzak olmayan temsiller sunan *Black Mirror* serisinin ikinci sezonunun ilk epizodu *Be Right Back* (*Hemen Döneceğim*, Harris, 2013) odağa alınacaktır. Bu yapılırken bellek ve yas kavramları ile *webin* çevrimlerinin ortaya çıkardığı iletişimsel pratiklerin etkileşimi yeni medya kontekstinde değerlendirilecektir. Bilineceği üzere yeni medya, hem sanatsal bir üretim biçimini imlemekte hem de bir dizi yeni iletişim pratiğinin şekillendiği kamusal mekânı ifade etmektedir. Bilişimsel gelişmelerin ve teknolojinin olanaklarının çeşitlenmesinin kültürel alanlarda bulunduğu yankı ontolojik olarak sanat tarafın-

dan da soğurulmuştur. Yeni medyanın özgül niteliğinin sanata yönelik böylesi izdüşümünün sonucu, zamansız ve mekânsız bir ontik öze sahip nesnelerin ince ve/veya sanatsal bir biçimle işlenmesiyle anılan özgül niteliğin bileşiminde cisimleşen bir ifadeyi doğurmuştur. Bir kolunun teknik olanakların çeşitliliğinden, ötekininse yaratıcılığın somut özünden beslendiği yeni medya sanatı, özetle bu tür bir ekseninde üretim bulmaktadır. Ancak bu çalışmada yeni medyanın iletişimsel boyutu temel kerte-rizi ifade etmektedir. Dolayısıyla kavram anıldığında akla gelmesi gereken bu olmalıdır.

Toplumun bütün yapılarıyla, özneleriyle, kurumlarıyla işle-yişi birtakım üstyapısal sınırlılıkların belirleyiciliğinde şekillenir. Ancak bu denklemde altyapının temel teşkil ediyor oluşu, söz konusu sınırlılıkların birtakım üstyapısal gerekliliklere karşı-lık veriyor olmasını lâzım kılar. Yeni medyanın iletişim pratiğine dönük etkisinin de bu bakıştan bağımsız değerlendirilmemesi ge-rekir. Zira formüleştiren bir mantığa ve programa göre birtakım aritmetik işlemler yapan bilgisayar teknolojisinin *webin* çevrimlerinin sunduğu dijitallik, etkileşim, mekânsızlık veya mekân sınırının ortadan kalkması gibi gelişmeler ile buluşması birtakım üstyapısal gerekliliklerin tesisi olarak düşünülmalıdır.

İletişim alanyazınındaki klasik modellerde pasif ve edilgen biçimlerde yer tutan öznelerin bu gelişmelerle aktif ve üretken bir konuma geçmesi, Rice'in (1987) yeni medyayı bilgisayar ta-banlı iletişim (*computer-mediated communication*) çerçevesinde de-ğerlendirdiği ve yeni medya alanyazını bağlamında erken dö-nemde dolaşıma soktuğu metninde olduğu gibi içeriğin dijital-leştiği (s. 65), uzak içeriğe erişim ve bağlantı sunulduğu (s. 69) ve hesaplanabilirliğin mümkün olduğu (s. 81) gibi çıktılarla söz konusu olabilmıştır.

Yeni medyayla birlikte çoklu medya paylaşımı (*multimedia sharing*), sosyal paylaşım ağları (*social sharing networks*) ve içerik

Kaynakça

- Adorno, T. W. (1951/2017). *Minima Moralia: Sakatlanmış Yaşamdan Yanışmalar* (O. Koçak ve A. Doğukan, Çev.). Metis Yayınları.
- Bergson, H. (1896/1990). *Matière et mémoire: Essai sur la relation du corps à l'esprit*. Les Presses universitaires de France.
- Deuze, M. (2003). The web and its journalism: considering the consequences of different types of newsmedia online. *New Media and Society*, 5(2), 203-220. <https://doi.org/10.1177/1461444803005002004>
- Freud, S. ve Breuer, J. (1895/2001). *Histeri Üzerine Çalışmalar* (E. Kapkın, Çev.). Payel Yayınları.
- Freud, S. (1917/2017). Yas ve Melankoli (A. Aydın, Çev.). *Ayrıntı Dergi*. <https://ayrintidergi.com.tr/yas-ve-melankoli/>
- Harris, O. (Yönetmen). (2013). *Black Mirror: Be Right Back* [Dizi]. Netflix.
- Herman J. (2015). *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence – From Domestic Abuse to Political Terror*. Basic Books.
- Jedlowski, P. (2001). Memory and Sociology : Themes and Issues. *Time and Society*, 10(1), 29-44. <https://doi.org/10.1177/0961463X01010001002>
- McLuhan, M. (1962). *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*. University of Toronto Press.
- Nora, P. (2006). *Hafıza Mekânları* (M. E. Özcan, Çev.). Dost Yayınları.
- Rice, R. E. (1987). Computer-Mediated Communication and Organizational Innovation. *Journal of Communication*, 37(4), 65-94. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1987.tb01009.x>
- Simmel, G. (1918/2020). Hayatın Aşkınılığı (T. Birkan, Çev.). T. Birkan (Ed.), *Bireysellik ve Kültür* (ss. 279-297). Metis Yayınları.
- Stroebe, M. ve Schut, H. (1998). Culture and grief. *Bereavement Care*, 17(1), 7-11. <https://doi.org/10.1080/02682629808657425>
- Vrilio, P. (1998). *La bombe informatique*. Editions Galilée.
- Worden, J. W. (2008). *Grief Counseling and Grief Therapy: A Handbook for the Mental Health Practitioner* (4. Baskı). Springer International Publishing.